

15. aastakäik.

J. Kreizwaldi van.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

1913

Uffis number 157kop.

Meie Maa

Nr. 96.

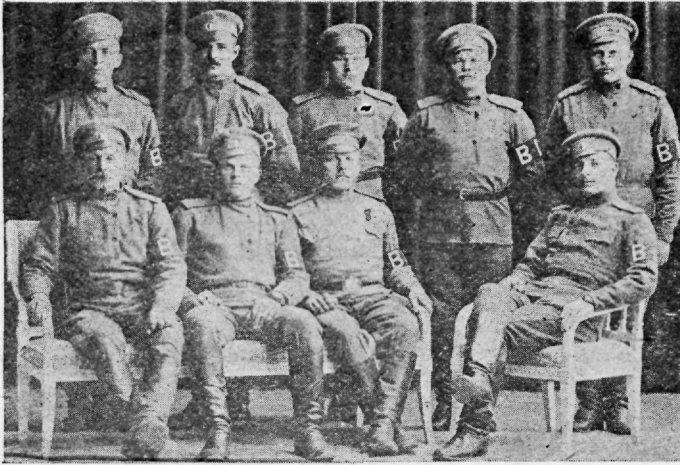
Laupäeval, 18. (1.) juunil 1916.

Nr. 96

„Kodu läimas.“

L. polgu sõjaväe politseikomando eestlased.

Seisavad (pahem. poolt paremale poole): 1. Jakob Seyman, Kolga-Rõnnust. 2. Johannes Värn, Pärnumaalt. 3. Alfred Rabbi, Tallinnast. 4. Jaan Weedam, Tallinnast. 5. Feodor Riin, Hiiumaalt. Istuvad: 6. Johan Liiva, Harglaist. 7. Jaan Nigul, Tartust. 8. Johannes Wörtman, Hiiumaalt. 9. wanem alamohw. Paul Rojas, Wiljandist. Kõik sõja algusest tegewas sõjaväes.

Automobilis.

G. W. Appletoni roman.

(Järg 7.)

11.

Järgmisel hommikul kell 11 ilmus äkitselt minu korterisse Dick Falkoner. Saigus oli tal kergem olnud kui eelne paistnud — ainult kaelarahude paistetud — ja kuigi ta veel willast rätikut pidi kaelsa kandma, endine ladna pois oli ta juba ometi jälle. Ta oli enesele tarvilised kalapüügiriistad muretseunud, kuna ta ju Heath Halli tiigis kawatjes haugist püüda, ja palus mind nüüd kaasa tulla.

Mina imestasin küll, et ta neist imelikkudest mõtetest veel ei olnud lahti saanud, aga et teistkordne küllaskäit Heath Hallis ainult head töötas, siis olin temaga nõus ja sõitsin tema seltsis Stanmoresse.

Edgware's lahtusime rongist ja wõtsime õhtupooliku jaoks sõidutaja; ma jutustasin Dickile wiimaste päewade sündmused ära, ja kui me Heath Halli pargiwärawa ees peatasime, teadis Falkoner juba kõik, mis waheajal oli sündinud.

„Jumala eest!“ hüüdis Dick. „Sina oled waheajal hästi kaugemale jõudnud. Nimelt usun ma, et sa oma südametunnisega kaotad!“

„See on wõimalik!“ wastasin ma wilult.

Tema filmitses mind terawaste ja naeratas, aga ei wistanud midagi.

Proua Runciman, kes meid jälle wastu wõttis, näis meie tuleku üle tõeste rõõmustawat ning oli uudiste peale maias, sest lossis ei olnud wahe peal midagi iseäralikku juhtunud.

Mina jutustasin talle lihidalt, et lady Willoughby jälle Berliinis olla ja et ma tema käest olin kirja saanud. Ühtlasi awaldasin ma Dicki soowi, tiigis kalu püüda, ja tema palus mind oma järele tulla.

Dick wõttis oma püügiriistad ja meie läksime läbi elutoa taimemajasse, kus me ühe tugewa päewitanud näoga mehe hoolfaste tööl leidisime.

Töomeses waatas meie tulekul üles.

„Need herrad on mõlemad lady sõbrad, Jakob,“ eistles proua Runciman meid, „ja üks nendest soowib heameelega tiigis kalu õngitseda. Jutustasin temale hiljuti, et meil tiigis mõned suured haugid on.“

„See on õige,“ wastas mees, „need on tõeste juratad, wõin Teile kinnitada.“

„Hea küll,“ ütles proua Runciman, „siis näidate herradele õige koht lätte. — Ma näen teid ometi veel enne lahtumist, herra adwokat?“ pööras ta minu poole.

„Ruidugi, proua Runciman,“ wastasin mina, „kuid ei mõista, miks mu sõber kalade peale nii maias on. Minule ei tee see lõbu ja ma tulen teie juure theemele.“

„See teeb mulle rõõmu, tulge, olge nii lahke,“ wastas tema ja lahkus.

Aednik saatis meid wälja terrasssele ja tähendas üle suure muruplatsi tiigi poole.

„Waadate, tiik on seal, mu herrad,“ algas ta, „kuid ma tahaksin heameelega teada, mis herra surmast saadit fuurtesse haugidesse on tunginud. Mul oli küll teada, et seal neid sügawas leidus, aga näinud olen ma neid alles herra surmast saadit.“

Ta juhtis meid tiigi kaldale, näitas ühe koha peale teisel kaldal ja ütles:

„Seal, kus wesi mitte wäga sügaw ei ole, pöörlewad nad nüüd alati ja peawad üksteisega wõitlust. Mina aru ei saa, mis see tähendab. Olen neid mõnikord mitu tundi silmitsenud, kuid muud ma ei näinud kui kalu, kes üksteist taga ajawad ja sabadega wett üles lafutawad. Ja kui nad kord filmapilgu rahul on, siis tõusewad ühe koha pealt iseäralised wäiksed wullid üles. Mis sellest mõelda, ei tea, aga olge head, herrad, astuge ise ligemale ja waadake.“

Ja Dicki poole pöörates jatkas ta:

„Mina ei ufugi, herra, et Teil kalu püüda õnne on.“

„Miks mitte?“ küsis Dick nähtawa imestusega wastu.

„Sest et tiigi põhjas kahtlemata mõni suur raibe on, mida kalad näpivad — mis see wõib olla, seda ma ei tea. Aga wullid, mis põhjast tõusewad, tähendawad selle peale ja teewad mõnikord otse hirmu.“

Meie olime waheajal tähendatud koha juure jõudnud.

„Waadake, seal ta on,“ ütles ta, „umbes kuus jalga kaldast kaugel. Waadate, kuidas wullid tõusewad ja kuidas raibet liigutatakse! Kas tahate siin kord õnne katuda?“

„Änan,“ wastas Falkoner, „haugi püüdmise lust on mul kadunud. Ruid selle asemel tooge mulle reha, kui teil on, siis laks wõi kolm ja peale selle veel kōis.“

Aednik wahitis Falkonerile pifut aega otse, enne kui wastas:

„Weaksin kihla, et Teil seesama mõte on, mis juba paar nädalat minu peas wurab! Hea küll — olen teie järele siin!“

Ja ta ruttas lähtu minema.

„Mis asi sul õieti ees on, Dick?“ küsisin mina.

„Mu Jumal, kas sa seda siis veel ei märka?“ wastas tema. „Seal all peab mõni raibe seisma.“

Ma nägin toledat kurbmängu oma ees ja pöörasin jahmatades kõrwale.

Dick aga oli kui elaw tuli.

„Waata sinna, Wallaston,“ hüüdis ta, „seal usub tükkite riidet, millel nõõp külles on.“

Aga mina ei tahtnud midagi näha.

Ja siis tuli aednik, suur kōis käes ja kummagil õlal suur reha.

Mina sammusin veel kaugemale, ja alles kui Dicki wõiduhüüet kuulsin ning aednik. „Mu Jumal!“ kšendas, pöörasin ma ümber ja nägin midagi, mida ma eluaeg ei unusta. Sellepärast ruttasin maja poole.

Proua Runciman oli sündmusi terrasselt waadanud, nüüd jooksin ma tema juure trepist üles.

„Palun, andke mulle ruttu naps konjakit, proua Runciman,“ hüüdsin ma, „ja siis saatke teie politsei järele.“

Ta wiis mu söögituppa ja andis mulle hea kōraka konjakit. Siis waatasin ma talle näkku — see oli furnukahwatu.

„Mis on siis Jumala pärast jälle juhtunud, herra adwokat?“ küsis ta wärisedes.

„Midagi hirmsat, proua Runciman,“ wastasin ma. „Minu trosta seisab veel wäljas ja sellepärast lähen ma

ise politseisfe. Ütelge minu sõbrale, oodaku ta, kuni jälle tagasi tulen. Mina sõidan otseteed Scotland Jardi ja loodan politsei-inspektoriga kohe jälle tagasi tulla."

Ma ruttasin trosta juurde ja jõudsin juba kümne minuti pärast Stanmoresse.

Unine ametnik võttis mu vastu.

"Lulge kohe oma ametnikkudega Heath Halli," algasin ma. "Seal leiate uue furnukeha. Võtke mehe saabastest ka täielik mödt. Mina sõidan nüüdsama kohe Scotland Jardi pea-inspektor Beale järele ja loodan, et teie juba Heath Hallis olete, kui inspektoriga sinna jõuan."

Kolm minutit hiljem olin waksalis ja seletasin kutsarile, mis mul ees on ja et ta mind peab ootama. Mul oli õnn parajaste rongi pääseda ja olin juba tund aega hiljem Scotland Jardis inspektor Beale ees.

Wististe nägin õige erutatud wälja, sest tema kargas kohe kirjutuslaua eest üles, andis mulle kätt ja ütles:

"Ma rõõmustan teid näha saamast, herra Wallaston, aga mis teil on, teie olete ju nii kahwatanud? Kas olete leitnant Jatese asjus mõne uue teate saanud?"

"Minu ärewusest wõite aru saada, Beale," wastasin ma, "kui teile ütlen, et meil kahelordse mõrtsukatööga tegemist on, sest täna õhtupoolikul leiti Heath Hallis weel üks furnukeha. Mispärast tundsite teie üleilõdse selle asja vastu nii wähe humitust? Sest teie ametnikud Stanmores on selles asjas otse naeruwäärt pealiskaudsed ja hooletud olnud."

"Sumala eest! Ma hakkian isegi ju seda uskuma," wastas tema; "mul oli wiimase pommilooga nii palju tegemist, et mul tõeste aega ei olnud ka seda asja oma kätte wõtta, ja mulle tõendati, Jatese süü olla nii selge, et ta wististe süüdlasena tunnistatakse. Sellepärast imestasin, kui wannutatud mehed ühineda ei suutnud ja waatafin aktid läbi. Nüüd on selge, et Jates priiks saab. Aga teie rääkivate weel ühest teisest furnust? Kelle furnukeha on siis see?"

"Mõrtsuka oma, kes pärast kurtööd ka ära tapeti. See tõmmati täna õhtupoolikul Heath Halli tiigist wälja."

Beale mõtles filmapilgu.

"Ja kust teate teie, et see furnukeha mõrtsuka oma on?"

"Kõik tähendab selle peale. Mul on teile pill lugu jutustada ja ma tõendan teile kõige kindlamalt, et asi õige erutamaks lähed. Sellepärast palun ma teid tungiwalt, tulge kohe ise Stanmoresse ja wõtke kõik see asi isiklikult oma kätte. Teats teie ülem kõik ühitasjad, ta paluts teid ise mitte minutitki wiivitada. Nii siis: palun, tulge kohe kaasa!"

Ta waatas kella ja tõusis üles.

"See küll," ütles ta, "ma tulen kohe teiega ühes; teel wõite mulle asja pikemalt seletada."

Kuttu andis ta ühele alamale ametnikule weel mõned juhatused, ja mõni minut hiljem olime juba watsali minemas.

Kui Stanmoresse jõudsime, teadis ta kõik üllatawad teoasjad, mida lugeja juba tunneb, ning oli omale taskuraamatusse hulga tähendusi teinud. Wiimaks pani ta taskuraamatu kinni ja ütles naerdes:

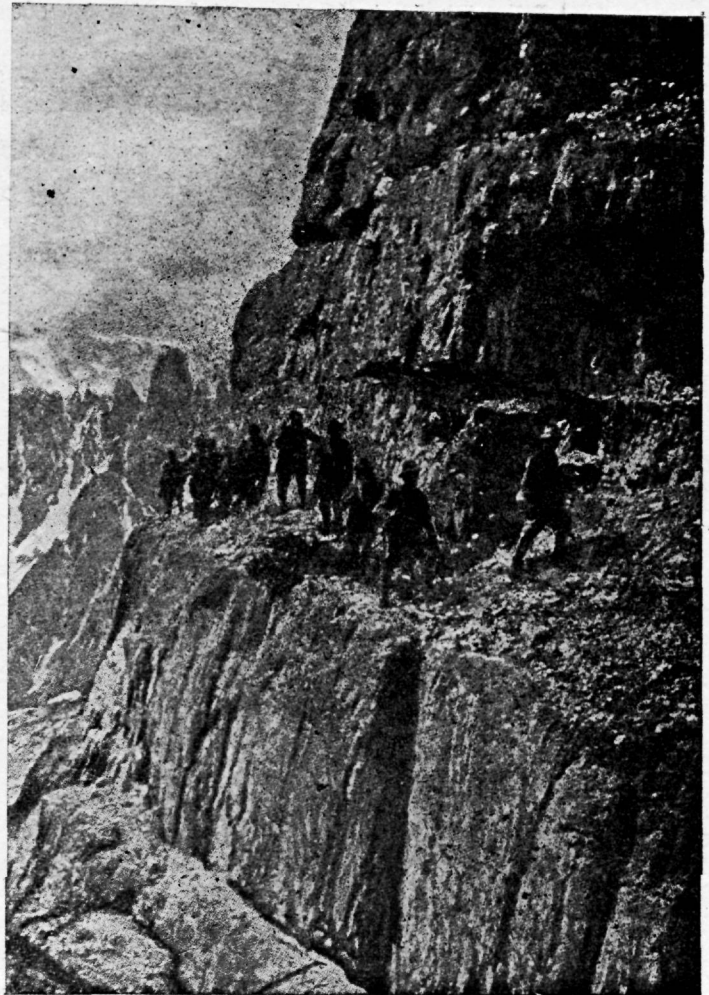
"Bean ütles, et otse kohmetu olen. Soowin ainult, et teie minu ametnik oleksite, sest wõib olla wõiks minagi weel teist midagi õppida. Stanmore inimesed olid tõeste õiged eesliid, aga ütlege mulle, miks ei pööranud teie juba waremalt minu poole?"

"Asi edenes wäga kiireste ja ma tahtsin teie juure tõendustega tulla."

"Roh, nüüd on mul tõeasju küllalt täepärast!"

Meie jõudsime kohale, istusime minu ootawasse trostasse ja seisime peagi Heath Hallis hirmu pärast wabiseva proua Nuncimani ees.

"Nad wiisid furnukeha tallihoonesse," algas proua Nunciman, "ja teie sõber wiibib politsei seltsis seal. Mis see kõik tähendab? Mina ei wõi siia laumats jääda, nii wäga kardan ma, ja teie peate herra Cradenthorpet paluma, et ta siia kellegi teie lossi ülewaatajaks saabaks ja nimelt kohe. Ka tüdrukud pakiwad ju asju, sest ka nemad ei soowi siia enam jääda. Ja kui mind mu kohus siin kinni ei hoiaks, minagi lahtulin filmapilt."

Italia kütid Alpides.

"Kõik küll," wastasin mina, "see kõik on ju hull ja hirmus küll, ja ma tahan herra Cradenthorpega ka kohe rääkida, aga ma usun, nüüd seisame meie saladuse lahendamise ligibal. See herra siin on inspektor Beale Scotland Jardist, proua Nunciman."

Beale andis talle kätt ja ütles mõned rahustawad sõnad.

"Inspektor soowiks," jätkasin ma, "seda tuba, kus mõrtsukatöö sündis, weel walges waadata. Kas lubate seda näidata?"

"Õige nii head — seal on kõik, nagu ta oli, sest wõit kannan mina oma taskus kõik see aeg. Siin ta on, ja teie, herra adwokat, tunnete teed. Mina ei jõanda enam sinna tuppä minna?"

Ma kutsusin Beale kaasa ja warsti astusime tuppä.

"Ma palun teid," ütlesin mina, "õige ettewaatlik olla, et jäljed, millest ma teile juba teatasin, ära ei kustuks."

"Siis minge teie ees," wastas ta.

Ma jaatsin ta kõige pealt atna juurde ja näitasin talle plekkisid aknaesrüide küljes. Tema wõttis kohe suureste-gewa klaasi taskust, silmitses plekka terawaste ja nuufustaski neid.

"Suu," pomises ta wiimaks, "need on petroleumiplekid ja tulewad ühe wäikese mehe mütsilata küljest — arwatawaste autojuhi mütsilata küljest. Ja nüüd jalajäljed!"

„Neid näete siin igalpool,“ wastasin mina ja tähenda-
sin pörandale.

„Õh!“ wastas tema, maha kükitades, et paremine
näha. „On teil joonistusi, mis jälgedest tegite, käepärast?“
Ma andsin talle selle kätte ja tema võrdles seda
hoolega.

„On dige,“ ütles ta wiimaks, „aga imelik, misjugu-
sed saapad sel mehel on olnud — nähtawaste on need kusagil
väljamaal tehtud.“

Wiis minutit ronis ja roomas ta neljakäpakile toas
ringi, siis tõusis ta üles ja ütles otsustawalt:

„Nüüd on terve asjalugu selge, ja ma tahaksin ainult
teada, mis mõtted kohalikul politseil küll mõisid olla! Lu-
sõna, et lollid on nad olnud! Ma võtan teie joonistuse
kui ta sir Jamese lõpetamata kirja oma kätte. — Ja nüüd
parun Kalmoch juurde. Teie jutustasite mulle, et ta ise
autot juhtis, kui „Walge Luige“ ette sõitis?“

„Jah.“

„Siis jättis ta naise sinna, wõttis Jenkinsi kaasa, sõitis
teele ja tuli pärast üksi tagasi? Ja autojuhti ei ole keegi
ütleidse näinud?“

„Jah, see on dige, ei keegi.“

„See küll — siis läheme nüüd tallihoone juure.“

Ma panin ühe hoolega luku, pistin wõtme taskusse
ja saatsin ta läbi taimemaja terrasjale. Wälja minnes
tõusis nii juur tuulehoog, et mütsid peaaegu peast lendasid.
„Ettevaatust,“ ütles Beale, „ilm on muutunud ja näib
õhjel maruks muutawat.“

Nüüd pöörasime tallide poole, mis lossi kõrvalt uwas
seisis. Üks üks awanes ja meie ees seisis Falkoner, keda
ma Bealega tutvustasin.

„Minu kalapüüdmiisel olid head tagajärjed,“ naeratas
ta, „tulge aga siia, kohalik politsei wiibib juba tund aega
siin.“

„Täna,“ wastasin mina, „inspektor Beale wabandab
mind — ma ootan parem taimehoones, sest ega see ometi
kausa ei tuuri?“

„Mitte kauemine kui tingimata tarwis, sest mina ei
armasta niisuguseid filmapiltusi isegi,“ wastas Beale ja
astus Falkoneri seltsis tallihoonesse.

Ma läksin taimemajasse ja jalutasin seal lastwude wa-
hel rahutult edasi tagasi, kuni weerand tundi hiljem möle-
mad jälle minu juure ilmusid.

„Nii on lühidalt järgmine, herra Wallaston,“ algas
inspektor. „See mees on kahtlemata ära tapetud ja siis,
rasked pommid jalus, tiiti wijatud. Tema kandis autoju-
hina nahket kuube, kuid see on väljamaal tehtud, arwa-
tawaste Wenemaal; ta tema saapad on seal tehtud ja pas-
sivad larwa pealt jälgedesse, mis täna teie seltsis üle
waatafin. Tema taskust leidsime rewolwri, mille padrun
tühjaks lastud, rahakoti, milles raha on, ja taskuraamatu
parun Kalmoch kirjaga. Et siin ligidal luukammert ei ole,
siis otsustas kohtunik surmukeha homme tallis üle waadata.
Senits jääb surmukeha kohale ja kohalik politsei wõttis
lulukatust ühe wõtmed oma kätte. See on kõik ja nüüd
pean ma filmapilt linna tagasi sõitma.“

Proua Runcimani lühidalt jumalaga jättes sõitsime
kolmeleli Londoni tagasi, ja mina lahkusin Bealest ja Fal-
konerist, et Cradenthorpe juure minna ja temale kõige
uuemad teated ära anda.

Paraku polnud teda aga kodus.

Ma läksin wara magama, magasin aga pahaste, sest
et terve õh hirmus maru mõllas, ja ärkasin wiimaks när-
wilise peawaluga ja suure tühimuse tundega.

Kui ma eine juures lehe lahti tegin, oli esimene, mille
peale mu filmad langefid, suur ja jäme pealkiri:

„Suur tulekahju! Stanmore ligidal
seisew Heath Hall tule läbi täieste
ära häwitatud!“

12.

Uimasena lugesin ma edasi:

„Umbes kell 10 eila õhtul, kui torm parajaste kõige
kangem oli, pääses Stanmore ligidal Heath Halli
lossi tallihoones tuli lahti, mis, tuule kangust filmas

pidades, ta peahoone peale üle kargas ja terve lossi
suijewateriks rufuhunituteks tegi.

Kohalikul tuletõrjujal, keda Edgware, Harrowi ja
Watfordi tuletõrjujad toetasid, ei suutnud hirmsale
tulemerle midagi teha, sest et torm hirmus oli. Tu-
lelahju paistis mitme penifoorma kangujale. Nagu
kuuleme, ei ole wähemalt inimesteohwrid mitte ol-
nud; ta hõbused on tallist saadud ära päästa.

Meie lugejatele tohtis huwitaw olla kuulda, sel-
lesamas lossis hiljuti sir James Willoughby ära
tapeti, mispärast leitnant Jates kohtu ees seisis. Sa-
tete asi tuleb ligemal ajal jälle harutusjale.

Nagu weel wiimasel tunnil kuuleme, käisid eila
õhtul Stanmores kuulujutud ringi, mille järele eila
Heath Hallis olla tähtsajad leidused tehtud. Kui need
kuulujutud tõenewad, siis on leitnant Jates ilma-
süüta. Keegi Scotland Yardi kõrge ametnik olla u-
urimise ise oma kätte wõtnud, kuid meie wõime alles
siis täielikumaid teateid tuua, kui meil juba kuulu-
juttude ametlik tõendus käes on.

Tulekahju algus on alles selgitamata, ja et lady
Willoughby praegu väljamaal wiibib, siis ei tea ta
ütelda, kas maja ja asjad kinnitatud olid wõi mitte.“

„Sõsänd Jumal!“ hüüdsin ma, ajalehte kõrwale wisa-
tes. „Kas peats paruniproua ometi weel wõitma? On ta
siis päris kurat ise? Tarwis lady Willoughbyle filmapilt
telegrammi saata!“

Samal filmapilgul toodi mulle kolm telegrammi kor-
raga; need tulid Cradenthorpelt, Falkonerilt ja Bealest
ning käisid peaaegu ühte:

„Beal teiega wiibimata rääkima!“

Ilma et einewõtmist oleksin lõpetanud, jooksin kohe te-
legrafikontori ja saatsin Cradenthorpele ning Falkonerile
ühesajulised telegrammid:

„Saate minuga kokku punkt kell 12 Scotland Yardis.“

Ja inspektor Bealele telegrafiserisin.

„Olen kell 12 teie juures büroos.“

Siis lasksin endale väljamaa telegrammiformulari
anda ja kirjutasin järgmise telegrammi:

„Preili Neubauer, Berlin, Hõberlini uul. 179.

Heath Hall põles täna õhjel maha. Tähtsamad
leidused. Tulgu lady Willoughby kohe Londoni ta-
gasi. Wäga tähtsajad.

Advokat Wallaston Middle Temple London.“

Weel tänapäewgi ei tea ma seletada, miks ma selle te-
legrammi just nõnda kirjutasin ja preili Neubauerile saatsin;
kuid nagu tagajärg näitab, olin ma dige tee ja diged sõnad
walinud.

Kell löi parajaste kaksteistkümmend, kui ma Beale bü-
roos inspektori ees seisin.

„See on pagana paha lugu!“ algas ta, „kui mõtlen,
et see tore loss ära on häwitatud. Aga ma loodan, mõned
kondid on ometi järele jäänud, nii et kohtunik surmukeha
saab üle waadata. Kelmid on tõeste narrid, sest nad näi-
tawad endid igal juhtumisel jälle ja tõendawad sellega oma
mängu. Kas tulete minu seltsis kohe Stanmoresse?“

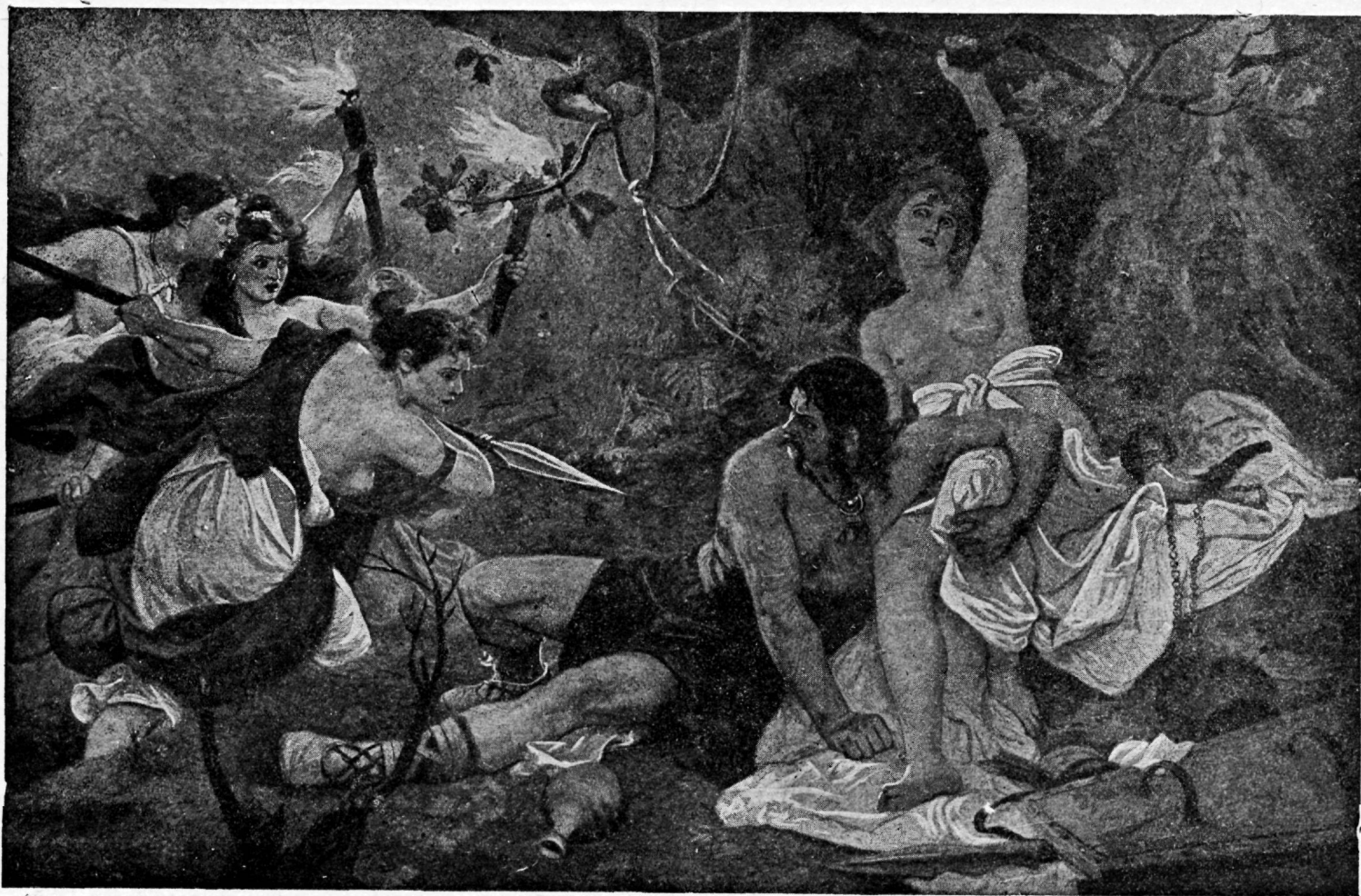
Nende sõnadega tõmbas ta paliku selga, kuid mina se-
letasin talle, et lady Willoughby waranduse walisija herra
Cradenthorpe ja Falkoner iga filmapilt tulla wõiwat, ning
palusin teda neid ära oodata ning nende seltsis minna.

Wõni filmapilt hiljem jõudsidki oodatud kohale, ja
tund aega hiljem seisime meie kõik Heath Halli rufuhuni-
tute ees.

See oli kurb nähtus ja oletas kadunud Willoughbyl
wististe südametõnu, kui ta seda oletas wõinud näha.
Minult üks osatene eelmisest müürist oli weel terve, muudu
oli kõik suiitew rufuhunit.

Meie kõige kurwalt ümber peahoone tallide juure,
kus Beale uurimist algas. Siis pööras ta minu poole, ke-
hitas õlgu ja tähendas ühe koha peale; ma noogutasin ai-
nult pead, sest ma mõistsin.

(Järgneb.)

Estirad ja Charla.

Eshegi wüirstinna Ejubussha astas amatsonide (naiskangelaste) salga. Selle salga naisjuht Wlasta sai peale Ejubussha surma 735. aastal kõik amatsonid oma nõuse ja otjustas nende abil wõimu oma kätte kiskuda ning iseseiswat riiki asutada, mis ei kellegißt ära ei riputs. Ta awaldas käsu, mis meesterahwastel surmanuhtluse ähwarduse all sõjariistade kandmise ära keelas; sellejamas käsurirjas oli öeldud, et meesterahwad maad peawad kündma ja ülepea tööd tegema, kuna naisterahwad sõdiwad. Nõnda walitses ja korraldas ta oma riigis terwelt kahelksa aastat, wüirst Premislawi sõja-

riistus salkadega ühtlugu suuri lahinguid lähes. Dombeki maal siin kujutab üht juhtumist sellest naistesõjast. Sõbrannad köitsid ilusa amatsoni Charla metsa tamme külge ja peitsid iseendid läheduses ära. Estirad oli oma salgaga seal-famas metsas jahi peal ja juhtus finni köidetud ilusa naisterahwa ules leidma. Ta wabastas ta kohe köidikuteest ja hakkas kallistama. Kuid Charla wõttis, wabanedes, Estiradi, amatsonide kardetud waenlase, sarwe ja puhus, sellega oma sõbrannasti ligi kutsudes. Estirad ja tema sõjamehed kaotasid elu.

Hoburaudteel.

W. Marrene.

Wihmasel detsembrikuu õhtul nägin ma teda esimest korda.

Tema ei olnud mitte romanikangelane — tal polnud seba laadigi. Sest ei elukutse, ei riided ega wanadus andnud temale seks tarwilisi omadusi.

Mati kandis ta oma jämedat, pilka, pruuni palitut, millel lambanahast kaelus ja läikiwad nõõbid ees, mis pimedas laternatule walgulsel säreasiwad, ja mütsi, mille nolk silmad peaaegu finni kattis.

Seda mütsi aga ehtiswad wasttähed ja arwud. Sest tema oli lihtne — hoburaudtee konduktor.

Mis tema wanusesse puutub, siis wõis ta umbes 40 aastat wana olla, wõib olla ka 50 wõi weel wanemgi.

Seisis ta kumargile, pooltardunult oma wärisewatel jalgadel, siis näis ta päris raut olewat.

Hüüdis teda aga tutaw hääle ta ristinime järele „Hieronimus,“ siis pööras ta nii elawalt ümber ja waatas nii terawaste wagunisse, et hüüdjat ules leida, nagu oleks ta korraga palju aastaid nooremaks saanud.

Seekord hakkasin ka mina teda esimest korda tähele panema.

Sest kes paneb muidu konduktorit tähele — niisugust raha wastuwõtmise masinat!

Minuga ühes wagunis istuivad ka kaks meest. Suba nende habeme ja karunahka kasutate järele wõis neid põllu-meesteks pidada.

Üks nendest peatas konduktori ja hüüdis, kui see tähele ei pannud, julgelt toonil:

„Jumala eest, Hieronimus. Waewalt oleksin sinu veel ära tundnud, armas üleaedne.“

„Mina . . . mina . . . tundsin sinu koha ära, armas Anton,“ wastas konduktor kogeldes, kuna ta rääkijat teretas. Tema näost paistis aga imestuse, mure ja rõõmu segu — mälestus kiskus tale were näkku.

„Mispärast ei teinud sa minuga siis juttu?“ küsis Anton. „Kes pagan wõis ka arwata, et ma sinu hoburaudteelt oma wana üleaedse eest leian.“

Konduktor pomises midagi habemesse, kuna põllumees temale kobe küsimisi hakkas ette laduma, ilma et wastust oleks ootanud.

„Oled ka juba kaua Warsfawis? Pärast seda kui oma talu ära müüsid, kadusid ja nagu tina tuhka. Rõõd kuulsin veel, sina olewat kufagil maad rentinud, siis aga kadusid täieste.“

„Jah, rendi asi läks niisama kui talu asi — ka seal pidin ma lahtuma ja tuln siia. Ja see oli minu õnn, sest siin saan ma vähemalt süütagi.“

„Aga naine ja lapsed?“

„Naine . . . on ammu surnud . . .“

Seda ütles ta nii kähku ja nii tasakeeli, nagu ei oleks ta sellest pikemalt rääkida tahtnud.

2.

Natuke aega walitses waitus, mis ilka tuleb, kui keegi surma peale tähendab.

Konduktor pööras näo kõrwale ja tahtis ära minna, nagu mataks see õht ta rinna kinni.

„Ruhu ja töttad, üleaedne?“ hüüdis Anton ja haaras ta palitukilust kinni. „Mül on veel tükk maad sõita! Tule istu siia minu kõrwa — ajame natuke juttu!“

Nende sõnadega tähendas ta oma kõrwale tühja platfi peale.

„Oh, ei! Mina ei tohi siin istuda!“

„Muidugi! Kui platfi ei ole. Müüd on aga platfifi küllalt.“

„Ükskõik, olgu kas wõi terve wagun tühi!“

„Ara tee nalja!“

Ei see nali ei olnud, näitas tema nägu ja peaarupamine.

„Nii on eeskiri,“ wastas tema wiimaks.

„Ah mis, eeskiri! Ega's sa ometi terve päewa siin ei wõi seista!“

„Siiski, terve päew otja!“

„Aga see on ju liig! Üleaedne, siis tule pärast teenistuseaja lõpugi minu juure. Mina elan „De Lage“ wõõras-temajas.“

„Minu teenistus algab kell 7 hommikul ja lõppeb kesk-öö.“

„Siis tule pühapäewal. Täna on reede ja pühapäewal olen ma veel siin!“

„Meil pühapäewa ei ole!“

„Wõtku teid tont!“ kirus põllumees. „Sjegi hobune puhkab pühapäewal künnitööst, ehk ta küll päewal mitte seitseteistkümmend tundi ei tööta!“

„Mis seal teha,“ wastas konduktor, „kui inimestel pühapäewal enam aega on sõita kui äripäewal!“

„Ja mis nad teile selle eest siis maksawad?“

„Kolmkümmend rubla kuus!“

„Ja muud mitte midagi?“

„Mitte midagi, nagu Warsfawis ilka!“

„Ka mitte korteri wõi sõõgiraha?“

„Mitte kopikatti!“

„Aga sellest ei wõi keegi lastega elada! Ei, üleaedne, sell: wiskafin ma neile jalgade ette! Kas ja siis mujalt teenistust ei saa?“

„Oh, seda olen ma juba ka katfunud,“ hüüdis konduktor nii libedal toonil, nagu oleks seal lugemata pettuste kaja kostnud.

„Armas Anton,“ kõneles ta siis kindlamine edasi. „Mis pean ma tegema? Mingsijugust käsitööd ma ei mõista. Leiwateenimine on wäga raske ja minu kohta ootawad ju ajad teised.“

„Noh, siis istu ometi vähemalt minu kõrwale! Müüd ei näe seda ju keegi; püsti seisest pole hea juttu ajada.“

Ja kui konduktor ilka veel wiirwitas, hüüdis Anton pahafest:

„Tõepoolest, need on otse ebainimlikud eeskirjad. Kuidas wõib inimene terve päewa wagunis seista, ilma et ta kord puhata saaks! Tule siia! Praegu pole sul midagi karta!“

Nende sõnadega waatas ta wagunis ringi. Ka konduktor tegi seda, aga palju rahutumalt, kartes, et ehk keegi neid sõnu wahest ei kuulnud.

Aga peale minu ja põllumeeste ei olnud kedagi wagunis. Wististe ei olnud minu nägu tema meelest mitte kahtlane. Sest ta ilme selgus nähtawale.

Sellepärast ei täitnud ta ilka veel üleaedse soowi, waid toetas ainult ära wastu seina ja wastas:

„Mina olen seisemisega juba ammu ära harjunud, kuna see ka minu kohus on!“

Ja kerge uhtufetundmusega, mis üleaedse meelest muidu wahest naeruwäärt wõis näidata, sest et see tema seisukohaga kokku ei käinud, rääkis ta edasi: „Waata armas Anton, mina soowin kõigepealt, et minust lugu peetakse, ja sellepärast pean ma ise kõik eeskirjad täitma. Seidetakse mulle midagi ette wõi manitsetakse mind, ma ei suudaks seda ära kanda.“

Nende sõnade juures käis ta näost hele hell üle, mida seal muidu näha ei olnud. Wahepeel oli me jaama jõudnud, kus Anton pidi wälja astuma.

„Meie ei näe siis üksteist siin mitte enam?“ küsis ta jumalaga jättes.

3.

Konduktoril polnud aega temale wastust anda, sest praestas keegi wagunisse ja ta pidi sõiduraha wastu wõtma.

Kui wagun edasi wuras, langes sinise laterna walgus tema näole.

Tema pilk oli, nagu ma nägin, nii udune, nagu oleks ta õnnelikkude päewade põnewaid piltsi näinud.

Wististe kerksiwad ta filmade ette minewiku ammu mõõda läinud päikesepaistefed tunnid, kodutiila iseoma maja ja koldega, ning nende juures ta armas naine — tema truu selfiline rõdumus ja mures.

Mina ise kujutafin seda naist omale ette õige õrnana, kes rasket tööd ja eluraskust ära ei suutnud kanda. —

Sestsaadik nägin ma seda konduktori tihti. Kohused kutsufiwad mind peaaegu igapäew sinna linnajalku, kuhu finiste laternatega wagunid sõitfawad.

Ja nii sagedaste kui ma teda nägin, mõtl: fin tema kofufufamife peale Antoniga, mille tunnistaja mina olin olnud, aga ka selle uhtufe peale, mis ta filmades wälkus, kui ta ütles: „Mina soowin kõigepealt, et minust lugu peetakse, ja sellepärast pean ma ise kõik eeskirjad täitma!“

Ja seda ta ka tegi — seda peab ütleva — alati wiisfaste, tähepanelikult, wästmata.

Aga nii sagedaste kui ta lai, tolmune käsi mulle piletit palkus ja mina tema sõrmes kahti kuldsõrmust nägin, millest teine waewalt ta wäikse sõrme ümber passis, oli mul, nagu kuuleksin ma tema murtud häält: „Minu naine on ammu surnud!“

Teistes oludes oleks nii tähtsufeta juhtumised minu mälestufest wiist ju ammu kadunud.

Kui tihti kaotawad inimesed kõik oma warandufe, oma koha wõi oma südamele kallid isikud!

Ja kui tihti seifawad nad rõhuwatest oludest kõrgemal! Nii aga, hoburaudteel mitu minutit tööta olles, puutu- fin ma selle mehega kokku, mehega, kelle tõsine kortfus nagu ja lai käsi, mille sõrmes kerged sõrmused, mulle tema seifuforda ilka jälle meelde tuletufiwad.

Sel kombel hakkas see konduktor mulle ilka enam ja enam meeldima ja ma istufin kõige parema meelega selles wagunis, kus tema talitas.

Seel hurwitafiwad mind seal isegi kõigepifemad juhtumised.

Nii tihti kui kontrolör tema pileti järelle waatas, waatafin ka mina hea südametunnistufe uhtufega, nagu

Montenegro naine.

tema ise kontrolörile otja ja mõtlefin iseenesest: „Meid ei leia sa mitte walcteedelt!“

4.

Ühel päewal astusin ma wagunisse, kui ta teatriplatfilt ju minema liikus.

Wagun oli sõitjaid täis. Ma pidin platformile seisma jääma.

Ja see oli paha.

Sest läänetuul puhus wihafelt tinahallist taewast pakse lumehelbeid alla.

Just ärasõidu ajal jooksis üks umbes 10-aastane tütar-laps peatuskohale.

Rangest külma hoolimata kandis ta seljas kulunud suwemantlikest, mille warukad liig lühikesed oliwad, nii et lapse punased käed selgeste filma paistsiwad, ehk ta neid küll asjata tattenud muhwitesesse katsus peita.

Wanamoeline kübar oli poolenisti musta willase salliga pea ümber seotud, millest kitsas, külma pärast sinilaspunane näole mustade, aufolewatate filmadega wälja waatas.

Rahutult uitfivad lapse filmad siin teeharudel ringi, kuna nad wiimaks meie waguni peale peatama jäiwad.

Kui konduktor seda nägi, tõstis ta käe masinlikult kella juure, nagu oleks ta wagunit kinnipidada tahtnud. See sündis aga ainult masinlikult. Sest lühike mõtlemise järele ei annud ta mitte peatusmärki. Wagun sõitis siis üle platfi edasi ja laps jooksis temale hingetult järele.

„Rooma“ wõdrastemaja kohal jäi waguni käik teekä-naku pärast aeglajemaks.

Seda teadis laps ja jooksis sellepärast just roobaste juure ning tõstis näo üles, mille peal külma hoolimata higitilgad särasiwad.

„Ja! Ja!“ hüüdis ta kartlikult.

„Mis sa tahad? küsis konduktor, üle wõre kumardades, wärisewa, peaaegu niisama kartliku häälega, nagu teaks ta, et laps teda ilma tungiwa põhjuseta mitte wälja ei otsinud.

„Oh! Meie Karla lugu läheb ilka halwemaks! Lemal on ju nii suur palawik, et ta enam kedagi ei tunne! Põs- tedel ja käewartel on plekid — wististe jälle sarlakid.“

Karla Westus,
Alfakstik
Segevas sõjaväes.

August Hermlin,
W. Antslakt.
27. sept. 1915. haawatud.

Oskar Lepp,
Põlvast.
Sõjalgusest tulesitini.

Ferdinand Kullison,
Elvast.
Wabataht. telegrafistiks.

August Elin,
Jaroslawi kub.
Segevas sõjaväes

Johannes Antje,
Juuru kub.
Permis rästeste haige.

M. E. Mäeloog,
Sellenurmest.
Segevas sõjaväes.

Joann Oderst,
Saaremaalt.
Sõjaväljal.

Oskar Karu,
Istlust.
16. juulil 1915. teadm. kad.

August Tomberg,
Paide kr.
Segevas sõjaväes.

Esiotsa ei wastanud isa sõnagi. Lummalt seisis ta nagu inimane teatust kuuldes, mis temale tole oli. Tema prongsi-karwaline otsaesine kahwatas ja sellejuures ringutas ta kása, et et luud ragiseftwad.

„Just niifama kui waesel Josefilgi!“ sofstas ta ainult, aga nii tafa, et seda ainult mina kuulsin, sest et ma just tema selja taga seisin.

Waheajal sõitis wagun edasi, ja laps jooksis ikka selle kõrwal, küfiw pill isa peal.

Ruttu toibus see jälle ja hüüdis lapsele järgutaupa:

„Franzistake! Jookse fina arsti juure! Aga ära aega wiida! Sel tunnil leiad ja ta tõeste kodust. Palu teda ainult, tema ei liikka su palwet wististe mitte tagasi!“

Rähku wistas ta lapsele weel arsti adressi kätte, keda ta tundis, alles tunnud.

See arst aga elas kaunis kaugel ja just hoburaudtee ääres

„Miks ei wõta teie last peale?“ küfifin mina tahtmatalt. Nagu unest ärgates wastas ta lühidalt: „Sest et see lubatud pole!“

„Mis? Teie ei tohi fiis naist ega lapsigi kaasa wõtta? Kas fiis fiin niifama priipiletift ei ole nagu raudteel?“

„Ei! Wõtaksin ma ühe oma perekonna liikme peale, wõikfin koha kaotada. Maksmise jaoks pole mul aga raha!“

„Siis maksan mina tema eest!“ sofstasfin ma mõtlemata.

Seal sirgus ta küürius kogu uhkete wälja, nagu oleks ta enda haawatud tunnud.

„Weel ei ole ma kerjaja!“ hüüdis ta, õigemine: tahtis hüüda.

Aga sõnad suriwad tal suhu. Oliwad nad ju ometi ainult endise harinemise wiik, õiglase uhkuse awalbus mehe poolt, kes kellegi käest midagi ei tarwita, sest et tal enesel oma leib on.

Nüüd aga segas teda teine mõte: ta praeguse seisukorra tundmus, ja wärisewat hääsel wastas ta ainult:

„Ma wõtan teie pakkumise tänuga wastu, armuline proua!“

Kui ta aga ütart oma juure tahtis kutsuda, oli see juba hilja.

Wagun oli lapsest ju kaugese ette jõudnud, ja ainult eemalt weel oli näha, kudas ta mantlike ja rätik tuule käes lehwis.

5.

Mõni päew pärast seda, kui ma konduktorit jälle nägin, küfifin temalt ta haige lapse järele.

Selle küfi küis aga wäga pahaste ja isa mõtled wiibiftwad nähtawaste ainult tema juures.

Sest peaaegu segase pilguga waatas ta sõitjate peale, suutis nende wahel waewalt wahet teha ja ektis raha tagasi andes, ja märku andes.

Seda aga konduktor ei tohi, ja sellegipärast unustas ta seda.

Praegu lahtufime meie ihhest peatuspeaigast, kui platwormilt, kus mitu inimest seiftwad, wali hääli hüüdis:

„Pea! Pea! Kas te fiis ei näe, et üks daam fiin maha tahab minna.“

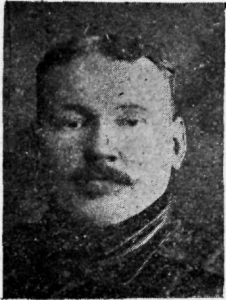
Tahtmatalt waatasfin ma uiles, et teada saada, kellele need sõnad õeldi, mille wihane-ahwardaw toon neid weel haawawamaks tegi.

Alles nüüd nägin ma üht wihase näoga noort herrat.

See herrake ei suutnud oma saatjannat wagunist wälja jaata, sest et tähelepanemata konduktor liig ruttu märgi oli annud.

Mõnda fiis kargas ta platwormile tagasi ja watas kõit oma wiha konduktori kaela.

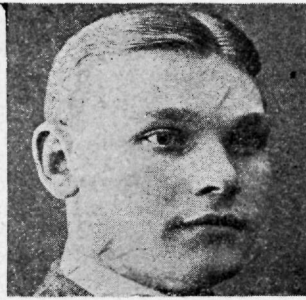
„Jand, kas teil filmi peas ei ole wõi mis?“ hüüdis ta ikka ägedamine ja ajas selle juures pea kullasse, nagu keegi, kes ise oma kõrgust selgeste tunneb.

Ferdinand Putsberg,
Petrogradist.
Tegewas sõjawäes.

Hugo Oja,
Lõwe w.
Eapõrina sõjawäesjal.

Aleksander Johanfon,
Riiaft.
Tegewas sõjawäes.

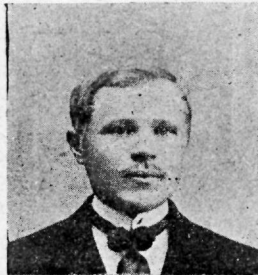
Jaan Granwert,
Noarootsift. 9. nov. 1914.
Austria wangis.

Eduard Willup,
Karulaft.
Tegewas sõjawäes.

Siim Metsis,
Sarju Jaanist.
Tegewas sõjawäes.

Paul Sommer,
Jõuta w.
Tegewas sõjawäes.

Oskar Iljaar,
Tudolinnaft.
Sõjawäesjal.

Abo Kallas,
wabab. Kärstina w.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Lamm,
Tegewas sõjawäes.

Tema näost, mis sugugi waimurikas polnud, paistis häbematus ja ta wihafelt prunti kistud huuli kattis algaw habemewillake.

Nähtawaste wihastas ta wähem tähtsufeta juhtumise kui oma kallil isiku wastu näidatud lugupidamatuse üle.

Kandis ta ju ometi kallist kasutat ja eebenipuust keppi ja rõhus waese konduktori selle oma majesteetliku olekuga peaaegu põrmu.

Konduktor surus huuled kahwatades kinni, nagu oleks ta wägise sõnu tagasi tõrjunud, mis ta suust tahtsiwad wälja tulla.

Oma süüdi tundes wastas ta siis enesewalitsusega:

„Wabandage, aus herre! Mina ei näinud seda.“

Nähtawaste sundis ta ennaft andeks paluma. Seda tunnistas ta wärisew, waewalt kuuldaw hää. Aga need sõnad tegiwad wastase alles weel dieti wihafeks.

„Mis? Ei näinud?“ wastas see. „Mis tarwis olete teie siis siin?“

„Tõsi küll! Aga ma palusin teilt ka juba andeks!“ wastas konduktor, niisama häält kõrgendades ja wälkuwal filmil.

Serrasmees ei jäänud sellega aga weel rahule, waid wehtis ta nina all keppi ja kärkis:

„Mis see aitab? Mina kirjutan waguni numei üles ja kaeban teie peale oma onule, kes selle tee direktor on. Joo-bituid ei wõi siin tarwitada. Ja igailks näeb ju, et joob-nud olete!“

Konduktori otšaefine kasteti nende sõnade juures nagu were sisse — kōik sooned turtsiwad seal üles.

Tema kōmad sähwiwawad niisuguseid wälkust, nagu ligineks filmapilt, mil ta wastase kallale kargab, temalt kepi ära kahmab ja selle talle näkku paistab.

Juba tõstis ta sel mõttel kōied üles — kōhutaw pilt!

Aga see kestis ainult filmapilgu. Siis wajusiwad ta

kōied jälle londilt tagasi. Wälguwad kustusiwad ta pilufilmades ja ta tuksuwad huuled jäiwad wait.

Wististe mõtles ta oma laste peale, kes leiwata jääfiwad. Direktoriherra onupoeg wõis uhle olla oma wõidu peale, mis wastase otse põrmu rõhus.

Suure rahulolemisega hakkas ta oma neiu kōe alt kinni, lahkus uhkete wagunift ja sammus kergel sammul eemale.

6.

Beel kaua aega seisis konduktor paigal, nagu puruks lõõdud, hähipuna palgel, ja ei julenud kellegile filma waa-data, kes temale ofaks saanud teotuse tunnistajad olnud.

Sügawale wajus ta pea rinna peale ja otšaefine läts tumedalt pilwe.

Paraku ei olnud kōige suurem karwapealsus kōhufetäit-mises teda mitte selle eest hoidnud, mida ta alati oli kartnud.

Tummalt ja liikumata jäi ta weel tüükis ajaks seisma, otsekui oleks mõtelnud, wõi nagu katjaks ta oma südant rahustada.

Äkki sündis temas filmapaistew muudatus, nagu oleks ta enesest wiimaks ometi jagu saanud.

Tema rinnaft aga tuli sügaw hingetõmbus; nagu ohka-mine kostis ta finnipegistatud hammašte wahelt:

„Ah mis!“

Ja selle juures tegi ta liigutuse, nagu oleks tal kōit maailmas üts kama kōit, nagu oleks ta wõimu alla jäänud, millele ta enam kauemine wastu ei suutnud panna.

Nii sagedaste kui ma järgnewatel päewadel wagunisje astusin, waatasin ma teatawa hirmuga konduktori poole, kartes, et ta wiimase sündmuse pärast wõiks kōha kaota-nud olla.

Direktoriherra onupoeg näitas ennaft suuremeelekisest küljest, wõi ta tahtis ainult tühjade ähwarduste läbi waest konduktori hirmutada.

Wähemalt polnud sel juhtumisel mingifugust nähtawat tagajärge.

Minult niipalju oli näha, et konduktor sellest päevast saadil üsna teine näitas olevat, nagu oleks temas midagi ära kustunud või ära surnud.

Kõigepealt nägi ta välja, nagu oleks ta palju aastaid vanemaks muutunud.

Zial enam ei wälkunud ta filmad, ial enam ei paistnud ta otsaesistelt uhtusetundmus, hingerahu ja enesest lugupidamine. Wististe tundis ta, et tal seks enam õigust ei olnud.

Waevalt suutsin temalt teada saada, kas ta laps terweks saanud, või ära surnud. Nii ruttu andis ta mulle pileti kätte, ilma et minuga pikemalt oleks tegemist teinud, ilma et ta ülessegi oleks waatanud, nagu oleks minu nägemine temale piinlik olnud ja nagu kardats ta minu häält kuulda.

Sestsaadil oli ta ilka enam küürus raua laadi, kuna mure piklamiis temas lõi inimlise tundmuse ära lämmatas.

Kui ta kord nii küürus seisis, talwepäitese wäsinud kiirte kões, kui ta lahwatanud huuled liikusiwad, kui ta tingimata rääkima pidi ja kui ta omad laiad käd rahatastuse pistis, mis ta rinna peal rippus, nägin ma, et ta käd kramplikult wäriseftiwad.

Seal tuli mul meelde, et tal lapsed on ja et ta ainult 30 rubla kuus palka saab.

Ruldformused kadusiwad üksteise järele tema sõrmest.

Esite lahkus ta ise oma, mõne päewa pärast ka ta naise kihlasõrmusest, mis ta siamaani wälises sõrmes kandnud.

7.

Kord hommitul saime me Kolmeristi platsil jälle teatud lahwatanud tiitarlaptega, kel liihike, kulumud suwemantel seljas ja must willane rätik peas, kottu.

Nähtawaste ootas ta isa.

Et just parajaste kuu lõpp oli, siis näis tiitarlaps weel waejem olewat kui muidu, ta filmadest paistis wälja lausa — nälg.

Küüid waatas konduktor esite ringi, kas wast mõni kontrolör ligidal ei ole. Siis ulatas ta lapsele kae ja tõstis ta oma kõrwale platwormile, kus nad filmapilgul üksi oliwad.

Raua ja kaeblikult sohistas laps isale midagi kõrwa. Otsaesist kibrutades ja sügawas mõttes seisis konduktor, nagu wõitleks ta iseenesega wiimast wõitlust, ilma et oleks kuulnud, mis laps ütles.

Minult aegajalt wäriseftiwad ta filmalaod, kerkis ta otsaesise werelaine ja raputasiwad ta keha nagu külmajudinad.

Rähku pistis ta siis kae rahatastuse, wõttis sealt mõned kopikad ja — pistis lapsele pihku, nagu oleftiwad nad tema kätt kui tuli põletanud. Ja niisama ruttu tõstis ta lapse wagonist wälja.

Seda lõi nägin ma läbi akna ära. Kui tema seda märkas, kerkis leefiw puna üles ta otsaesisele, mille ta esite longu lastis, siis aga jälle nagu pilgates kõrwale tõstis. „Ah, mis!“ kordas ta nüüd niisuguse häälega, milles meeleheitlik põlgatus kõlas. Ja selle juures wehks ta kättega nagu uppuga, kes päästwa kõie järele sügawusesse ahmab, kui see ta käest lahti libiseb.

Nüüd hakkas ta kõiki sisetulijaid ja wäljaminejaid terawaste filmitsema, mitte endise tähelpanemise, waid teatud kawalusega, nagu tahaks ta nende meelsust uurida.

Ja kui keegi wälja astus pooleõidu peal, siis kahmas ta wargelt tema sõidupileti järele ja andis selle pärast mõne teisele.

Sestsaadil tegi ta seda või unustas ennast raha wälja andes või ehtis ta oma kasuks.

Alegamõdda kadus ta otsaesistelt häbipuna ja ta filmadest aujusehtus.

Küürita lainete mängufannina ei olnud ta enam endise inimese watigi.

Karistamata wõidi teda nüüd haawata.

Mandlikult kandis ta kõik teotused, naljad ja ähwar-
dused ära, mis tale mitte ojaks saamata ei jäänud.

Nurisemata oli ta isegi tõutamise ja lõõkidega rahul — nagu nähane koer.

Ruidas ta risti jai.

Raste oli ta teenistus, sest ta oli metsanurgas abra taga üles kaswanud — ja peaafti oli, et ta peale koduse keele nii wäga „tarwilikku“ keelt ei mõistnud — ka hobuse seljas istumine ei läinud tal kudagi korda, sest kodu oli ta ju ilma sadulata tuhatnelja hobuse seljas läbi pööstastikude ja üle kraawide kihutanud — aga siin oli see sadul, ja istuda ei wõinud ka oma tahtmise järele, waid pidi oma jalgu ühele- ja teiselepoole paenutama. Ka walifid kuhjurdõmulsid teemistusewennad, kes hulga eefilaste seast ühe olid leidnud, kes nendega hariduse poolest ühel astmel polnud — ta oma piite määrgilauaks; siski olid ju pea wiimased päewad, ja ta ootas igahilsega, mil jälle kodu, oma armsasse kodu — abra taha tagasi wõiks astuda.

Seal anti äkki käst kõik sõja wastu walmis seada, mis kui tuline nuga iga kodumineja — nii ka tema südamest läbi käis, ja kõik kodusaamise lootused seks korrats purustas . . .

Päewal oli libe lahing, aga õhtupoole jäi äkki waenlase poolt lastmine wähejeks, kuna wiimaks üsna soikus — põhjus oli teadmata, sest mõlemad wäeosad lahutas S. jõgi, nii et luurajatel raste oli oma uilesannet täita. Wõfastil teiselpool jõge segas filmaringi. Siiski oli aga tarwis teada saada, kas waenlane oma seisukohtadelt on taganenud, või walmistab ta end õõsifele pealetungimisele.

„Kes on walmis üle jõe ujuma, ja waenlase seisukorraft teatust tooma?“ küüis eskadroni komander.

Kui ta weel oma küsimist kordas, tõstis meile tuttav „pilke määrgilaud“ oma külmad, rahulikud filmad üles, ja ütles wigases Wene keeles, mida ta wiie aasta jooksul weel ei olnud wõinud omandada: „Ma lähen — teie aujus.“

Läbi ribad käis tasane sofin, kus sõnad: „loll, läheb jurma otsima“ — kuulduftiwad, ja eskadroni komanderi õnnejoowil: „mine siis Sumala nimel“ lahkus ta seltsimeestest, ja hakkas ühetasasel sammul pahemat kätt olewa pööstastiku poole sammuma, kust parem oli waenlasest tähelepanemata jõetaldale libiseda.

Järelejäänud komandol anti käst hobuseid sadulast lahti wõtta, ja pea oli tasane jutukõmin ribadest kuulda, kus päewa jooksul mõddasaadetud lahingu juhtumisi arwustati.

Wagama heitmiseft ei wõinud juttugi olla, sest iga filmapilk wõis wäljapandud wahtide märguandmist oodata, ja waenlase salaja ülejõe tulet ei olnud ka üsna wõimata.

Pea aga wakis ta jutukõmin, ja igalüks kuulas salalikku kohinat, mida pehme tuul suwistes puulehtedes äratas — igalühe mõttewalda ilmus kaunis kodu oma suweõõbega; ainult mõni kaugelt kuulduw suurküli pauk äratas mõtleja tihhi tema unistustest . . .

Juba hakkas hommitupoole taewaserw walgets lõõma, aga wäljasaadetud salakuulajat ei olnud weel . . . wististe langes ta mõne waenlase luurajate salga õhwrts, ja praegu lamab ta surnuteha wõõras pööstastikus . . . Komander käis rahutumal sammul oma telgi ees, mis ruttu kahest hobusetelst ülesse oli tõmmatud — edasi ja tagasi, ja wahtis tihhi jõe poole, mis hommitusel kuuwalgel salalikkult läitis, nii kui tahaks ta ütelda: „ma tean kõik — aga ei ütle midagi . . .“

Äkki aga kuulduw jõe poolt wahipeal seiswa soldati hüüid: „Seia — kes tuleb“ ja pea oli ka hommituse udu sees kolme kogu näha, kes taja eskadroni seijupaiga poole liikusi.

Rogude lähinemisel tundfime meie suureks imestuseks õhtul wäljasaadetud „salakuulaja“ ära, kes, rahulikult kolme püsti õlal kandes ja mahortajunni imedes, kahe ilma püstita Austria soldati järele sammus.

Uniste soldatite ribadest käis kui elektriwool läbi ja igalüks püüdis komanderi telgi poole tungida, kuhu meie tuttav oma wangid juhatas.

Kiirel sammul ruttas komander tulejatele wastu, ja kui ta küsimuse peale: „kudas lugu on,“ wähefe keele-
tundmise tagajärjel selget wastust ei saanud, kutsuti filmapilk tõlt, kelle ümberpaneku järele selgus, et wälja läinud salakuulaja tasafesi jõetaldale hüüinud, kus ta õhtu ära-

Mind ära leina . . .

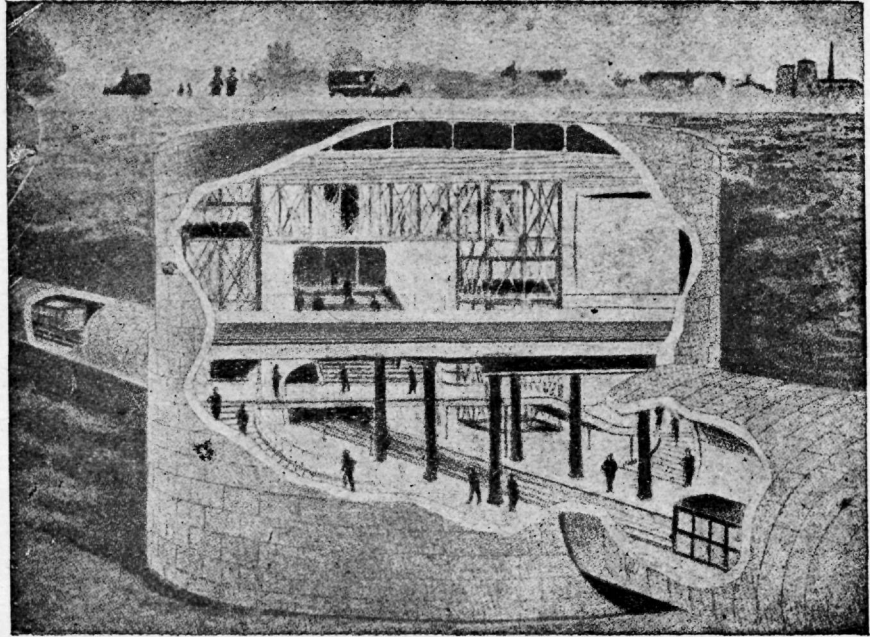
Ras mäletad, kui ämaral
ma kodust pidin lahkuma,
jääd murtult, õues pärna all
mind hingevalul leinama? —

Siis pärna okstest sahnal
längles ehawalgeid õisi
ja õõpik koplis kõlinal
laulis meile lahkumisi . . .

Ma läksin — ära leina sa,
ma tulen jälle tagasi,
kui pärnad õites — tulen ma,
oh, jäta hingest leinasi! . . .

J. Hermann.

23. V. (6. VI) 16. Segewas wäes.

Maa-alune raudtee Londonis.

ritul end riidest lahti wõtnud, riided ja piissi omale selga sidunud ja üle jõe oli ujunud. Teisele poole kaldale jõudes ja ennast korralikult riidese pannes roomanud ta põesastikus lõi waenlase päewased seisukohad läbi, ja nähes, et waenlase soldatitest ühte hingegi järele ei ole jäänud, — lähedal olemasse küllasse, kus elanikudelt teada saanud, et waenlane õhtu tulekul läbi külla põhja poole sõitnud. Tagajäimisel pööranud aga tema tähelepanetu üle kraawi tehtud sild oma poole — ja, silla alla alla waadates, märganud ta kaht Austria soldatit, kes tema äkilise käsu peale: „läed piisti“ piisid enesest kaugele eemale olid wisanud ja ilma pikema wastupuitlemiseta ühes tulnud (wististe mõtlesid nad, et nad ju ammu on ümber püüratud).

Nii siis sai meie tuttaw oma esimese risti, ja peale selle sai ta weel 4 järgu raha ja efreitori paela, kui ta, waenlase kuulijajust hoolimata, salajal ligiroomamisel esimesena piisti töusse ja paarikümmne sammuga kaugusel olewate waenlase kaitsekraawikeste poole hakkas jooksuma, mis ta seltsimehed järele tegiwad, ja mille tagajärjel waenlane põgenes oma kaitsekraawikesed maha jättis.

Nii sai ta risti, ja ühes sellega wõitis ta ilkagi naabrile lugupidamise, ehk tal küll Wene keel selge ei olnud.

R. Kaasik.

(13 Гусарский Нарвский полк)

Järeldana: See tükk on kirjutatud nii paljude kirjanduse küsimuste wastuseks — kudas sõjas ristisi saadakse?

Slünnis kingituselks

Wankuwal troonil

ilus, põnew roman Italia wabastamise sõjast.

Sind 1 rbl.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Ettetellitud matused.

H. Chateaug' jutustus. Lõlünud -Im.

1.

„Noh, mul on nüüd juba seitsekümmend aastat turja peal,“ mõtles isand Consignon iseeneses, „auwäart wanadus — mis sest rääkida, aga siiski olen ma ilka weel terve ja tugev, ja tööd teen ma nagu härg!“

Raljatupe peale waatamata muutus ta meel siiski saagedaste dige nutrats, kui ta surma peale juhtus mõtlema. Surm aga läheneb ilkagi, tema soovidest ja tahtmistest hoolimata, ilmub korraga tema ette ja nõuab, mis tema digus. Ja millal see sünnib? Homme, nädal hiljem, wõi aasta pärast, — kas ei ole see dieti mitte ükskõik? Ja kahju on tal äraelatud elust, ja hale meel hakkab tal mõteldest, et ta möödaläinud aastatest mitte ühtainuski enam tagasi pöörata ei saa.

Ja ometi ei olnud möödaläinud elu, millest tal nüüd nii kahju oli, kuigi päikesepaistene ja meeldiw olnud. Noorest põlwest peale oli ta enese kõigest lahti ütelnud, mis elupäewi kaunistada oleks wõinud. Tema süda ja pea, terve tema olemus olid ainult ühe eesmärgi poole püüdnud, eesmärgi poole, mis dige alatu ja häbistaw, — et ainult raha koguda ja warandust omandada, ilma et seda keegi märkaks, et kõik teda waejeks peatsid ja ainult ta ise teaks, et ta rikas on.

Ta elas lehwalt, ei lubanud endale mingisugusi elumõnujusi; oma sugulastega ei käinud ta läbi, sõpru tal ei olnud, naisterahwastest ta ei hoolinud, — ta mõtles ilka ja alati ainult selle peale, kudas wõimalikult rohkem raha loffa kraapida. Ta ajas wäikest sahterdaja-äri: ostis ühes kohas üles ja müüs teises kohas maha, kuigi seejuures ka kõige armetumat wahelaju sai. Et kaht sou'd teenida, oli ta walmis terwet Pariisi läbi jooksuma, ja õhtul läks ta päitejega seltsis puhkama, et küünalte peale asjata raha ei kuluts.

Ta läbi käis aga tdeste ka haruldaselt hästi. Mis ta aga iganes ette wõttis, kõik õnnestas ta käes. Rord ostis ta alandatud hinnaga wõiduloošipileti (täie hinna eest ei

Mida kaugemal — seda armsam.

Rawaler: „Rujuta nüüd ette, mu magus südamele, kui ma nüüd ütsinda kaugemale, kaugemale sinust sõidaksin, kas ma siis ilka sulle armjaks jääksin?“

Meiu: „Aga Leopold, kui rumalaste ja küsid! Mida kaugemal ja minust eemal oleksid, seda rohkem ma muidugi sind armastaksin!“

oleks ta seda mingil tingimisel teinud), ja kolm kuud hiljem langes selle peale kõige suurem wõit — 500 tuhat franki. Kuid ta niiviisi ilka siit ja sealt kolkku ahnitsedes kuuekümne aasta wanuseni oli elanud, ulatas ta warandus juba mitme miljoni frangini. Suurema osa kapitalist oli ta pankla hoiule pannud, kus see protsentide läbi ühtesoodu kaswas, ülejäänud raha pidas ta aga kodus suurel kapis tugewa luku taga warjul.

Seal seisid tal riulitel ilusaste kordaseatult kõrgeid kuld-, hõbe- ja wassrahade wirnad, all jahkis aga puhkafid sinised paberirahad, walge paelaga korrapäraliselt pakitesse kōidetud. Kui tal mõnikord wõimalus juhus olema oma rikkustele jälle peotäit kutsa juure lihada, awas ta kapi, waatas kōil rahawirnad üle ja luges nad hoolega ära. See oli talle kõige suuremaks lõbuts, — salarõõmuga puudutas ta oma rikkusi ja sõnas endamisi walfelt naeratahes:

„Jah, minu armsad sugulased peawad mind kerjuselks, ja ometi olen ma rikkam kui nad kōil kolkku. Kõll nad peale minu surma alles filmad teewad!“

Seitsmekümneaastaseks saades hakkas ta sagedaste surma peale mõtlema, kuigi mõeldas eluwis, millega ta ära oli harjunud, tema terwist jalul aitas hoida. Surma ennast ta ka ei kartnud; ainult matuste pärawst oli ta tihti-lugu mures.

Weider wastolu: terwe oma elu täielises lehwuses ja kasinuses mõõda saatnult tahtis ta oma matuste toredusega rahwahulki jahmatama panna. Sale pakkus alati suurt lõbu mõte, et ta kord toredas puusfargis, kõrge, rikkalikult äraehitud ja hōbetähtedega ülekulwatud telgi all puhutama saab. Tema pidulit matuserong liigub kiriku poole, kus teda toredusega wastu wdetakse; katsteifkümmed preeskrit peawad hingepalwet; teda ümbritsewad 500 küünalt; selle järele wiidatse ta lilledega kaetud puusfargis kuuest leinaehes hobusest weetud wantril surmuaiale.

Kuid õnnetuseks lähwad niisugused matused õige palju raha maksma, tema aga oli ihnus ja ei tahtnud sedagi, et tema pärijad peale tema surma nii suuri kulusi pidid kandma. Ta oli juba mitu korda matusebüroodest hinna üle järele pärinud, kuid iga kord oli talle üht ja sedasama wastatud:

„Niisugused matused, nagu teie soowite, s. o. esimese klassi matused . . . hingepalwega, lauljatega, kuue hobuse-

ga, lillede ja kanderaamiga, — lähwad 15 tuhat franki maksma, odawamine on täitsa wõimata!“

„15 tuhat franki?!“

„Just nii, austatud herra!“

„See on ju hirmus kallis.“

„Teie soowite ju kõige toredamaid matusi — kas pole nii?“

„Muidugi kõige toredamaid!“

„Seda mõõda on siis ka hind! Matustega on lugu samasugune, nagu kõigega: kui soowid, et hea oleks, siis ära ole ta rahaga mitte kibsi . . .“

„Aga 15,000 franki, see on hirmus,“ mõtles Consignon eneses, „kas ma tõeste mõne tunniga rohkem raha ära pean kulutama, kui kümne aastaga? Ei, see on wõimata.“ Ja nii ei tihlanud ta kudagi wiiji oma testamendis niisugusi matusi nõuda. Temas pidas ihnus alalift wõitlust meelitawa ihaga, kord toredalt mahamaetud saada. Kuid wõitjats jäi selles wõitluses ilka ja alati ihnus.

2.

Sellest awatlewast kiusatuselt wõitu saada soowides püüdis ta rohkem oma kulla peale mõtlema, lõbustas ennast sagedamine selle lugemise ja puudutas õrnalt teda kõtega.

Kord leidis ta oma lehma kambrikele ukse wahelt järgmise kuulutuse:

„Pajllardo, Sfa, Poja ja Ro. matusebüroo.“

Matuste korraldamine.

Paljudel wäljanäitustel omandatud aurahad.

Telefon nr. . . .

Austatud herra!

Pajllardo, Sfa, Poja ja Ro. matusebüroo, mis oma rohkearwulistele tarwitajatele tuntud, on au teatada, et ta 1. juulist algab matuste peale ette tellimisi wastu hakkab wõtma.

Kui juur ka omaste poolehoidmine surmu wastu ja lein tema järele oleks, kuid surma wastu ei suuda meie ometi wāhematti teha. Nii paljudki aga jääwad peale surma niisugustest matustest ilma, nagu nad neid soowinud oleksid. Sedalaadi juhtumisi kõrwaldada soowides awab Pajllardo, Sfa, Poeg ja Ro. büroo ettetellimiste wastuwõtmise matuste peale.

Niiviisi wõib igaüks kindel olla, et ta oma soowi ja nõuete kohaselt maha saab maetud. Sga weerand aasta järele waranduse ja terwise kohaselt teatud matju makstes määravad meie liendid, kes oma matused ette tellinud, juba enne ära, misjuga matused neil peawad olema. Et meie ettepaneku kasulikkust igaühle selgets teha, toome järgmise näituse: neljakümne-aastane, täitsa terwe ja tugew inimene wõib iga weerand aasta järele 45 franki sisse makstes õiguse omandada esimest klassi matuste peale, mis 10,000 franki maksawad. Peame tarwikuks tähendada, et seaduslikeltele kinnitatud matustettetellimise leping alati maksew on, surmapõhjuse peale waatamata, s. o.: oli nüüd surma põhjuselks kirutõõ, õnnetu juhtumine wõi enesetapmine. Arusaadaw, et inimesed, kes kümme aastat elawad, ettetellimise läbi kaotawad, kuna aga neid, kes ennem surewad, feeläbi muidugi wõidawad. Sootes, et meie ettepanel laialist wastukaja ja õjawõtmist leiab, julgeme tähendada, et esimesed sada tellijad 25 protjenti hinnaalandust saawad.

Upalikult

Pajllardo, Sfa, Poeg ja Ro.

„Kirewase pärawt!“ pomises Consignon, kui ta kuulutuse läbi oli lugenud. „Waat seda ma just oodanud olingi! Weel täna lähen ma selle auwäärt herra Pajllardo, Sfa, Poeg ja Ro. juure, et mitte hinnaalandust ilma jääda!“

3.

Kui asi lõpule viidud, oli Confignon päris waimustus. Iga kuu 50 frangi suurust ettetellimise- matju matstes wõis ta esimese klassi, s. o. furnuwankega, lilledega, lauljatega ja hingepalwega matuste peale, mis pärijelt 15.000 franki maksawad, kindel olla. Siiski ei saanud ta ka siin ilma tingimisteta läbi. Nimelt nõudis büroo peale arstlist läbiwaatamist temalt saajaranglist igakuulist sisse-matju, kuid wanamees wastas selle peale:

„Sada franki! Tuhat kaksjada franki aastas? See on aga ju otse wõimata kallis!“

„Nustatud herra, teie olete ju aga seitsemekümne-aastane ja nõuate ometi kõige kallimaid matuseid!“

„Minu wanemad elasid jada aastat wanaks ja mina ise olen alati terve olnud, ka praegu ei karda ma vähemalki külmetamist ning wõin julgeste weel üle kahekümne aasta elada, — see aga teeb 24.000 franki wälja, protsendid juure arwamata.“

„See on ju tõsi, austatud herra, aga kui te — hoidku Jumal selle eest — homme ära juhtute surema, siis kaotab meie äri 15.000 franki.“

Confignon waidles ja tingis kaua aega, ja wõitis wiimaks ikkagi, ja et ta just 97. tellija juhtus olema, siis sai ta ka hinnaalandusest osa, mille järele ta iga kuu 50 franki sisse pidi maksma.

Enesega täieste rahul olles pööras ta koju tagasi ja peitis kalliwäärtuslise lepingu kappi, kus ta oma kul- ja paberirahasi hoidis. Ja õhtusöögi juures jõi ta poolpudelit head weini ära, — toreduis, mida ta enesele kõigest kaks wõi kolm korda terve eluaja jooksul oli lubanud.

4.

Nii oli Confignon kõigeõnnelikumaks inimeseks maa peal saanud, vähemalt enese arust. Kõigesuuremat lõbu pakkus talle nüüd matuseid pealt waadata. Ta lehitas kahekümnendat õlgu, kui mõnda lehwat maeti. Minult teise ja esimese liigi matused, misjugu si peale Bayllardo, Ija, Poja ja Ko. büroo waimurikast wäljamõttest palju jagedamine ette tuli, kui enne, aratatsid temas rahulolemisetunnet. Aga ka need näisid talle tühjed olewat nende matustega võrreldes, mis ta enesele oli tellinud. Mõttes wiibis ta ühtesõodu oma matustel; ta kujutas enesele ette rahwahulka, kes imestades toredat matuserongi waatlema jääb. Niisugused mõtted ja ettekujutused walmistatsid talle alati suurt mõnu.

Nüüd ei kartnud ta enam surra, just wastuotsa: kannatamatusega ootas ta seda ainusest toredust, mida ta enesele lubas, kuigi alles peale surma. Enam ei olnud tal siin maa peal midagi teha. Muidugi, ta wõis ju mõne tuhande frangi wõrra oma miljoni, mis tal kapis seisid, juurendada. Kuid tema warandus oli nii kui nii juba suur küllalt, ja ta rõemustas tihtilugu iseeneses oma sugulaste imestuse üle, kes teda kõik kerjusets pidasid. Aga ka selle rõõmu osaliselt wõis ta alles peale oma surma saada. Ta hakkas iga kord naerma, kui ta enesele ette kujutas oma sugulaste ahnusest punetawaid nägusi, kui nad tema kapi awawad ja kulla- ning hõbedawirnasi näewad.

Kuid aastad kadusid, ja Confignon wiibis ikka weel endise terwise juures. Ta käis igasuguse ilmaga wäljas, leppis kõigelehwema toiduga, ei wõtnud tiskagi wiina ega uundenandur tunagi oma peju ja riideid, — ja ometi tundis ta enese täie terwise juures olewat: näis, nagu oleks surm teda koguni unustanud.

Kolme aasta jooksul oli ta büroole juba 1800 franki maksnud. Iga kuu wõttis ta nutralt kapist witekümnefrangilise paberiraha ja wiis selle Bayllardo, Ija, Poja ja Ko. büroosse, ja igakord tundis ta südames lõikawat walu, nagu waataks ta oma waranduse riisumist pealt.

Kord läks ta hinnata wastuwõtmise ajal haigemajasse, lootuses, et ehk arst tema juurest ometi mõne karbetawa haiguse leiab.

„Kui wana teie olete?“ küsis arst peale hoolikat läbiwaatamist.

„Seitsemekümnekolme-aastane, herra doktor.“

Arwustus.

„See kirjaniik, kes selle raamatu kirjutanud, ei tunne tõeste naisterahwaid, kuigi neid kujutada armastab. „Naisterahwad ei armasta reisida,“ targutab ta. „Mäherdune lollus! Mis wõiks naisterahwal ülepea ihaldatavamad ja armsamad olla kui just pulmameisid!“

„Noh, siis wõite teie julgeste weel oma kolmkümmend aastat elada; teiejuuguse lehaehitusega inimesed elawad sa-gedaste jada aastat wanaks.“

Confignon pööras nagu läbipeetud koer longus peaga koju tagasi. Mis siis on, kui arst tõeste digust kõneles, kui ta tõeste weel kolmkümmend aastat elab, mille jooksul ta iga kuu 50 franki maksab? See teeb ju kokku 19.800-frangilise kapitali wälja. Ja nii on ta sunnitud selle asemel, et esimese klassi järele peaaegu ilma hinnata maha maetud saada, matuste eest 4800 franki rohemat maksma.

Kuid ei, jeda ei saa mitte olema!

Ja kartes tehtud lepingu läbi kütsatud saada, otsustas ta oma elupaewade arwu lähendada ning wingu läbi siit ilmaft lahutada.

Seni, kui söed pihteses raudahjus õdguisid, heitis ta lähinewale jurmale wastu naeratades sängi. Silme eest käis tal weel tema armsam waatepilt mööda: uhke, kurest hobusest weetaw furnuwanke, lilledega kaetud puusärl, musta riidega ehitud kirik, küünalte walgusemerekst säraw altar, ja katsteitkümmend preestrit, kes tema hingeõndjuse eest palweid loewad . . .

„Im! . . .“ jostistas ta juba surses, — Bayllardo, Ija, Poeg ja Ko. — küll on need tõeste ühed kuldawäärt, head inimesed . . .“

Meieaja lapsed.

Ema tõreleb Jutuga ja ahwardab teda nihelda.

Jutu ajab mokad punni, lähleb temast mööda ja lausub siis atna ees istuwale isale:

„Armas isa, ma inestan, kuidas sa enesele niisuguse naisterahwa naiseks wõisid kosida!“ — II.

Wäike kangelane.

„Sa said jällegi halwa koolitunnistuse, laisk wõrukael... Loodan, et see wiimaseks korrats jääb.“

„Ja muidugi, armas isa; peaaft — ära lasse tuju langeda.“ — II.

Ujakohane wabandus.

„Kuule! .. Kas jääd kohe seisma! .. Ma sul näitan wangimajaft ära põgeneda!“

„Wabandage ... ma ... ma ei ole, Jumala eest, wang ... ma ... ma ... tuktufin aeroplani pealt maha ...“

Spiritus vini 95°.

Pambu Peedu tragöödia.

„... Hop! Pea kinni! Kuda, tont, ma nii lergelt trepist alla sain? Ja miks mu pea trepi waiba peal lamab? Ah, soo — mõistan: uksehoidia ninanarts! Waja nina nuujata — a — a — tšihh! Kes ütles: terwist? Teie, mu auwäärt kindral kultbressides? Tänan! Kuda, teie tahate mind ülesse aidata? Miks mitte, olge head! Rena mees! A — a — a — tšihh! Terwist! Ah, so, wõi teie ei aewastanudki, mina aewastasin! Wabandage! Hop! Kuda, koju? Ah, so, ja, jah! Mina waarun, ei seisa jalal? Ei ole minu süü, hup, ei ole minu süü: maatera käib ringi ning mina ühes temaga! Kuda, selle „ümberkäimise“ eest wõin ma politsei jaostkonda jattuda? Lori! Ma ei ole ju midagi warastanud! Hup! Lähem juba, lähen! Ja teile, mu auwäärt sõber, siin on 50 kop., ärge tuihuge ja minge magama! Kuda, see ei ole mitte 50 kop., waid tuletõrjajate loterii pilet? Hurra, feda pareml! Wõidate hobuse wõi lehma ja toote kullasepa Kopfi juurest ära! .. Jääge terwels, auwäärt mylord! Hupp ... Woorimees! Wo — o — o — rimees! Mis teie ütlete, teie ei ole mitte woorimees, waid kollegia-nõunik? Siis minge kantseleisse, tehke seal tööd, kui teie kollegia-nõunik ja ametnik olete! Ah, täna on pühapäew ja kantselei on kinni? Waha! Wäga paha! Sõja ajal peawad kõik kantseleid kogu eluaeg lahti olema! Mina joobnud? Ei wõi olla? Wuidu ei räägiks ma nii tarfa juttu! Ma pean seenese minema? Tänan saatmise eest! Lähem niipea kui seened lõõritama ... thwui ... lõõritawad seened ... pagan wõtats ... seenetannud põõritama hakkawad ...“

Wabandage, mu ilus tundmata naisterahwas! Kuda? Kui ma „tundmata naisterahwas“ näha tahan, pean „Estoniasse“ minema? Wabandage, miks nii kaugele minna, kui okas nii lähedal õitseb! .. Mis? Mina olen häbemata. Ei ole ette tulnud! Ma olen hariduse poolest kandidaat ... Kuda teie ütlete? Ma olla Seewaldi kandidaat? Pole kuulda olnud! Aga lubage end suudelda, mu subkrumagus neid! Thwui, pagan! Teie haifete tubaka järele! Ja miks teil nii okaline suu on? Wõib olla olete koguni weel meesterahwas? Ah, oletegi meesterahwas? Aga ei wõi ju olla! Kui teie meesterahwas olete, miks teil siis püüfid jalas on? Mis teie ütlete? Ma pean põrgu minema? Lori! Ei lähe! Ei mõtlegi! Ma käin iga aasta üks kord leeris ... Jah! .. Kuulge, lordowoi! Tere lah! Head pühad! ütlege mulle, kes julges sija selle maja üles ehitada? Silmapill ära häwitada! Siin wõiwad sakslased endid kindlustada.

Ah, teie ei soowi seda maja ära häwitada? Hea küll! Tore! Homme antakse teid kohtu kätte! Seaduse rikkumise pärast! Ah, mina pean ette ette waatama, et mind mitte kohtu kätte ei anta? Noh, eks me seda näe! Mul on eestkostjad: minu ristipapa on Tartus saunamehiks! Teie naerate? Ja sõna ei kuula? Siis winnan ise maja küllki! Hop, öla külge! .. Las käia ... Si — ha — hop! Ei liigu, kurat! Noh, siis katsume weel kord? Üks ... kaks ... hi ... ha ... Lubage, austatud mõõgamees! Ärge wõtke mu käest kinni! Näete, maja tuihtub juba! Ah, wõi nii? Mina tuikuwat ja mitte maja? Lohjutt!! Aga ütlege mul, mis raha teil seal auwäärt rinna peal kõlgub? Teie ütlete, et auraha olla? Imelik, wäga imefik! Aga otfaessel on teil nummer 62, on see teie wanadus?

Kuid lubage, auwäärt lord, kuhu teie mind wiite? Mis — pärast leie nii hirmsaste mõirgate: „Woorimees.“ Mis wärk see on: „woorimees“? Kas see, kes seisab woori ees? Hea küll! Hea küll! Ärge pahandage! Küllap ma juba istun!

„Sõida ruttu wastlasõitu ...“
Kuda? Ah, laulda ei tohi? Miks teie keelate mu warjatud annet awaldamast? Matsab 3000 rubla? Oi, oi — kallis laul! Ei oleks ustunud!

„Sõida ruttu ...“
Juba waikin! .. Ah, kuda mu nimi on? Awalikult ütelda, monsieur, ma pole ialgi selle peale weel tõsiselt mõelnud! Hup! Oi, wihma tuleb! Seest ajab täis!!! Eila nagu mäletasin, aga täna ... Aga kas teate? Ma wõin teile oma wenna nime ütelda? Eht saate sel kombel minu nime jälgede peale! Rõige parem: kirjutage Sherlock Holmes wälja! Tubli pois! Kas teie tunnete teda? Kallis aeg! Wihandipoolt mees! Mulk, nagu minagi! Kuda, mina pean oma rumala lori lõpetama? Waletad, sõber! Mina olen haritlane, tean, mis räägin ... Ah, nüüd teate mu nime? Leidste mu palitustastust nimekaardi? Tore asi see nimekaart, mis? Suurepäraline leidus! Hurra, elagu Edison!

„Ta elagu, ta elagu ...“

Miks teie oma käe mu suu peale wajutate? Hea küll, hea küll! Enam ei laula. Aga teie ärge andke oma kättele nii palju waba woli, herra nr. 62-ga.

Pea kinni?! Miks meie kinni peame? Ah, olemegi kohal! Hea küll! Aga tore leidus on woorimees, mis? Sõidad, sõidad ja korruga, tpru ... ja seisad! Seisad, näe, ei liigugi! Head pühad, woorimees! Aga miks sa joobnud oled, woorimees? Ja ifegi hobune on täis? Näe, kuda tuihtub! Kas sa ei tea mitte, et beldud on: karske rahwa päralt on tulewik? Hupp! ...

„Ma olen wäikene postimees ...“

Tere, kojamees! Kulla Mart, sul on täna täiskuu peas ja alles eila olid pikad juuksed! Wõi jõiid juuksed maha? Haha! Hupp! Sigus, Mart! Sigus! Zoomine on praegu ainult sakste asi! Kes joobnud on — on saks! Säh, wõta jootraha! Ei ole, sõber! Mitte pennigi! Aga mul on püüfid jalas! Wõta ühe poole omale, teise jätan omale! Sõja aeg! Hup! Aga kuda ma sija fattufin? Linnawaht tõi mind koju, ütled sa? Näe, wat' see on asi! Aga kas sa tead, kes on „gorodowoi“ üles leidnud? Politseji, ütled sina? Lori! Edison, sõber, Edison! Mina olen haritlane, tean kõik! Hupp! Wajuta kella peale! Rus, kurat, see nupp on? Arwarastatud wõi? Kõlksatfid? Mitäh! Mitäh! Pea meeles: gorodowoi leidis üles grammofon! Mii ta üttele pojale: grammofon! Gram — mo — fon!! — Lubage, austatud proua! Mis õigusega teie mulle selle märja galosfiga wastu wahkimist tõmmasite! Minult minu naisel on õigus mind peksta! Mis asi? Teil on see häbematus tdenbada, et teie minu naine olla? Seda wõib ju igalüks welda! Näidate passi, muidu ei usu? Kas olete efimese wõi teise järgu ratnik? Kui iga naisterahwas ennaft minu naisena hakkaks wäljaandma — siis ei kannaks mu nägu ja lõualuud kaugele mitte neid hoopist wälja! .. Aga, tulise pärast, teie pekkate tdepoolest nagu mu naine! Wist ilka oletegi mu naine! Aga miks te seda siis kohe mitte ei ütelnud? ..

— No, noh, ole ilka pai, mu rotioots! Wotkiots! Thwui, pagan! Urwad, et ma täis olen? Wale! Ma ai-

nult teen nii, nagu oleksin „täis“. Tead sa, kõik inimesed taaruvad ja on joobnud . . . noh, mul oli ühinda häbi laine olla! Muidu tortab silma ja rõõbid kergeste laine peaga foolaputkaste sattuda ja 3000 rubla maksta! Ja mida sa seal joonuts rõõbid jääda? Arsti rohi! Kollase pabeririba peal seisib selgelt: „Spiritus vini 95“. Tead, see on kõha vastu. Eht kui sul konnafilmi on paistes, siis on hea seda peale määrada.

— Ole nüüd mõistlik, naine?! Waata, ma lähen sirgelt nagu tikk seda riba mööda pörandal! Näe . . . hopp! Pagan! Kõwa pörand! Ja koha muh! Otsaesijel! Mled ta hea naine! Näed, et mees kukub, ei wõinud kinni hoida!

— Magama! No jah! Ega sul muud pole! Oh, meie waesed mehed! Waesed lapsed oleme meie mehed! Kõikide maade mehed ühinegem! . . . Mida ma mõirgan? See ei ole mõirgamine, waid lihtjutud hinget . . . hingetu lihtjutult . . . noh, kuda see nüüd oli? Hupp!

— Mis ja sest kraest rebid? Dots, mina ise! Mii! Lunneme teid naisi! . . .

„Jah, need naised on kawalad küll . . .“

„Lihti wiperust teewad nad sul! . . .“

Miks ma siis laulma ei peaks? Kah sina keelab! Ebis-son keelas, grammoson keelas ja nüüd sina! Doo, tänamata jugu! Hea küll, hea küll! Sa näed ju, olengi riibest lahti! Kuda? Mis? . . . Ah? Naisterahwa sukad?! Miks mul naisterahwa sukad jalas on? Ei saa millegist aru! Aga, rõõbid olla, on eht kogemata naisterahwa jalad ja sellepärast ka naisterahwa sukad jalas! Miks ma suud pean pidama! Kuda ja ütled, mina olen lontrus? Ei ole kuulda olnud! Mina olen „kanditat“ . . . Ah, nüüd tuli meelde! Hahaha! Hup! Tead see tuli nii . . . eh . . . ma wahetasin sõbraga sukki! Tead, nüüd on kõik nii kallid ja sukad on himsas hinnas ja sellepärast wahetasin . . . Ah, ja kuramus! Emaäh, wdi temal olid naisterahwa sukad jalas?! Ah, sina petis, ah, sina wõllaroor! Ja ise weel ülitkooli haridusega!

— Miks ja siis nutad? Jumala eest, sukad on sõbra omad! Ah, jo — nüüd mõistan: sul on sõbra naisest kahju, et see teda nii petab?! Sul on tõeste itka kurbne süda, naisutene! Tõeste kurbne süda!

Nüüd näed ise, misjagused petised need mehed on! Ah, sina wõrutael! Wdi wõdera naiste juure kipub? Noh, oota aga! . . . Aga sina nuta, naisutene, nuta! See kergitab südant! Tead sa, keegi professor! . . . Keegi professor ütles, (ta oli wiist loomatõhter, kui ma ei eksi) et naiste piisarad olla . . . olla warja kabjad . . . s. t. piisarad, mis warja kabjast . . . thwui, tont, segi läts! Warja piisarad on naiste kabjad . . . mis . . . mis siis hülgawad kui wihma sajab . . . ja siis sajab kui päite hülgab . . . hup . . . hup . . . ih—ih—hii—i—il—gab . . .“

Kooliklasfis.

Loodusõpetuse tunni. Kooliõpetaja küsib worstitegija Takentorgi pojalt:

„Eduard, tead sa mulle mõnda kodulooma nimetada?“

„Sobune, lehm, lammas, kass . . .“

„Aga weel?“

Koolipois waihtib.

„Sa ei nimetanud weel ühte dige tuttawat kodulooma.“

Ütle mulle, Eduard, millest teeb sinu isa worsti?“

„Seda ei tohi ma ütelda, herra kooliõpetaja.“

„Mispärast?“

„Kui mu isa teada saab, mis ma ütlesin, siis peksab ta mu poosurnuks.“

„Ahh!“

—II—

„Mis teie soowite?“

„Mitte midagi . . .“

„Aga mispärast siis kella tõmbasite?“

„Sellepärast et teie kella kohal pealkiri on: Palutakse kõlistada!“

Supeluse hooaja algul Pirital.
Meie Matsi päewapiltniku üleswõtte loodusest.

Sinnalased maal.

Vinnaproua Ida on maal põllutööil — põllumeeste seltsi üleskutse on ta linnast wälja meelitanud.

Kord pühapäewal paneb ta omale uue kleidi selga ja uhke, täistopitud linnuga, kübara pähe ning läheb metja jalutama.

Korruga kuuleb ta puu otsas sahinat. Pead üles tõstes filmab ta kõrgel puulatiwas karjapoissi, kes waresepesast poegi wälja wõtab.

„Aga poisj,“ hakkab proua Ida tõrelema, „kas sul ei ole häbi. Mõttele ometi, nemad on wäikesed, ja kui nende ema tagasi tuleb ja pesa tihja leiab, kas tal ei ole hale meel...“

„Neil ei olegi ema.“

„Kudas nii?“ imestab proua.

„Nende ema on sinu kübara peal,“ wastab poisj mulgades.

*

Kasandu peremees on proua Ida palwe peale temale peenra annud, kuhu see omale kapsaid peale istutas. Iga-päew käib ta hoolega neid waatamas.

Kord wihtmase ilmaga leiab ta karjapoissi peenra äärest wihtmussa kaewamast.

„Mine seniks ära kui wihm sajab,“ ajab ta poisji.

„Aga wihma ajal on just kõige parem wihtmussa saada, kellega kalale lähen.“

„Mina aga tahan, et kõik wihm minu peenra peale langeks. Mine wahest juba!“

—or.

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud haiguste rawitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünnitamine. Piltidega. Hind 1.50 kop. Teaduse kirjastus Harju ja Riitliki uulitsa nurgal 46/15.

Meie Matsi järgmine (97.) sõjanummer ilmub 25. juunil.

Satslaste korraldused allasheidetud maakondades.

Leitnant: „See on üks väga kardetaw salakuulaja...
Maha lasta!!!“

Ühele hea, teisele halb.

Isand Luimann trehwas ränga wihasaju ajal tuttawat prouat, keda ta ammu pole näinud.

„Tore ilm, pagana pihta!“ algab ta, juttu tehes.

„Dlete meelest ära wõi? Wihma sajab kui oawarrest!“

„See just see hea minule ongi!.. Ma, näste, olen piisut armutade, ja ilusa ilmaga on minu meel, teenistujesfe minnes hirmus rahutu, sest tean, et naine siis jalutama lähed... Alga kui ikka wihamast tibat, siis peab ta wastu tahtmist kodus istuma, ja minu süda on rahul...“

Sinnawahe.

Dstja. „Mis maksab niisugune lillekimp?“

Lille müüja. „Kümme rubla.“

Dstja. „Ma tahsin selle oma abitaasale kinkida, aga see on liiga kallis.“

Lille müüja. „Minu herra, teie oleksite mulle kohe ütlema pidanud, et abitaasale. Niisugusel juhtumisel müün ma teile selle lillekimbu wiie rubla eest.“ —II.

Wabandaw põhjus.

Dstja. „Kuulge, mis pagana rämpsju teie kõik leiwaiks kipsetate. Ma leidisin praegu teie juurest ostetud wärste leiwa seest paberitükki ja raudnaela!“

Leiwa te gija. „Lubage, minu herra — ärge niisuguseid sõnu tarvitage. See oli taksiheit, mis leiwa sisse tuffus, aga mitte rämps! Ärre saite!“ —II.

Raste haigus.

„Mullik tostriherra, ma ei tea, mis teha — ma olen väga raste haige.“

„Kus te walu tunnete?“

„Mul on siidamehaigus; ma ei suuda kudagi oma mehele truuks jääda.“ —II.

Pirita suweforteris.

Teenija tüdruk: „Kuulge, herra, kui teie mind veel kord suudlete, siis hüüan ma appi...“

Kaupmees Kuldkepp: „Sumala pärast, proua wõib jeda kuulda?!... Waheselt on ju hoopis õhuke...“

Teenija tüdruk. „Ah, tõsi küll! Ma ei mõelnud sugugi selle peale...“ —II.

„Meie Matsi“

Tellimiste wastuwõtmine teise pooleaasta peale awatud.

Piltidega ilustatud ajakiri „Meie Mats“ ilmub ka tulewal pooleaastal korralikult, nimelt iga laupäew, ja pakub palju aga ainult head, huvitawat lugemisevara. Ühes lugejate arwu suurenemisega on „Meie Matsile“ käesolewa pooleaasta jooksul ka terve rida osawaid kaas- töölist juure tulnud, mis lehte iseäranis tuumakaks aitab teha. Romanisõpradele wõtme tähendada, et tulewal pooleaastal pikem ilus ja ülihuwitaw roman ilmuma hakkab, mille kohta loodame, et ta lugejatele kindlasti saab meeldima.

Tellimistega palume rutata, siis ei tule wiitust ega ilmajäämist.

Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wites: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäew.

Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja tallitus:

Tallinnas, Harju ja Kükülli uulitsa nurgal nr. 46/15, „Taduse“ raamatukaupluses.

Toimetusele saadetud raamatud.

Ernst Petersoni Kirjatööde-koogu I raamat. Jutustused: Liisi, Jõulupuud, Kolonist, Oheliku onu jõulunägemine, Hõiskama Jaagup. 2 pildiga ja Kalli Ostari kaanejoonis- tusega. Mõtte kirjastusel Tallinnas. Hind 1 rbl. 80 kop., papiböites 2.50 l., riideböites 3 r.

Metallitöörii kättesaamat. Näitlikud juhatused hamba- rataste väljaarwamiseks wintide lõikamisel mitmesugustel treipinkidel ja hambarataste tabelid. G. Baumanni ja teiste järele insener S. Keieri toimetusel. Mõtte kirjastus Tallin- nas. Hind riideböites 1 r. 60 l.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkesti tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензурою.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaason.

Wäljaandja J. Muni.

M. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOOGU
AR